

ten deze naar het verslag van de jaarvergadering van den Nederlandschen Bond van arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf, voorkomende in *Het Volksweekblad* van 30 September 1916, waar besloten werd: „zich te verzetten tegen de invoering van den nieuwen tijd in den zomer, wanneer de Regeering daartoe weer mocht overgaan”.

Het denkbeeld om aan plattelandsgemeentebesturen die dit gewenscht achten, bevoegdheid te geven tot het behouden van de oude tijdregeling, vond bestrijding, op grond dat dan het denkbeeld van uniforme tijdregeling wordt losgelaten. Men gevoelde er meer voor, zooals ook het Nederlandsch Landbouwcomité dit aangeeft (*Nederlandsch Landbouw-weekblad* van 17 Februari 1917), om aan de daarvoor in aanmerking komende autoriteiten op onderwijsgebied te doen weten, dat indien eenig gemeentebestuur het gewenscht mocht oordeelen een wijziging te brengen in het leerplan der lagere scholen, zoodanig dat de schooluren evenveel worden verlaet als de tijd werd vervroegd, van de zijde dier autoriteiten daartegen geen bezwaar behoort te worden gemaakt.

In dit verband werd nog de vraag gedaan, hoeveel de bezuiniging aan steenkolen, enz. gedurende den zomertijd in 1916 heeft bedragen.

§ 10. Eindelijk werd de opmerking nog gemaakt, dat het overweging zoude verdienen in de werkwijze zoowel van de Tweede als in die van de Eerste Kamer wijziging te brengen, door de behandeling van de ingediende wetsontwerpen aan commissies op te dragen. De redevoeringen in openbare vergadering zouden dan allicht niet zoo uitvoerig worden als thans het geval is. Ook zoude het aanbeveling verdienen de wijze van werken in de afdelingen der Eerste Kamer te veranderen, door het aanwijzen, door de verschillende politieke partijen, van bepaalde personen aan wie de bestudeering van zekere onderwerpen zoude worden opgedragen, zooals door de sociaal-democratische fractie in de Tweede Kamer geschiedt.

Hiertegen werd opgemerkt, dat het aantal leden van de afdelingen der Eerste Kamer slechts de helft telt van die der Tweede Kamer, zoodat de verandering in de werkwijze hier niet altijd zoo zoude kunnen worden doorgevoerd.

Naar aanleiding van het uitspreken der mogelijkheid, dat de gewenschte verandering in de behandeling der wetsontwerpen, verkorting van den duur der redevoeringen zoude brengen, werd de opmerking gemaakt, dat het niet het minst de sociaal-democratische partij is, wier leden lange redevoeringen houden in de openbare vergaderingen, ook voor het maken van propaganda onder de kiezers.

Aldus vastgesteld den 2den Maart 1917.

VAN DEN BERG.
DOJES.
DE VOS VAN STEENWIJK.
BERGSMA.
MICHIELS VAN KESSENICH.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk II (Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin) der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (2).

Het afdelingsonderzoek van dit ontwerp van wet gaf geen aanleiding tot gedachtenwisseling.

Tegen het ontwerp bestond geen bezwaar.

Vastgesteld den 2den Maart 1917.

VAN DEN BERG.
DOJES.
DE VOS VAN STEENWIJK.
BERGSMA.
MICHIELS VAN KESSENICH.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk III (Departement van Buitenlandsche Zaken) der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (2).

Het afdelingsonderzoek van dit ontwerp van wet heeft de navogende uitkomsten gehad.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Algemeen bracht men den Minister hulde voor de uitnemende wijze, waarop deze bewindsman in zoo moeilijke omstandigheden zijne taak vervult en met waardigheid, doch tevens met voorzichtigheid de rechten van Nederland verdedigt. Men stelde het zeer op prijs, dat de Minister bij zijne protesten tegen handelingen van de oorlogvoerende mogendheden zich steeds blijft bewegen op rechtsbodem en zich op rechtsbeginselen beroept. Van groot gewicht werd het geacht, dat getracht wordt de regelen van het volkenrecht, die zoo dikwijls worden overtreden, te herstellen.

§ 2. Enkele leden wezen met nadruk op de wenschelijkheid van samenwerking met de andere neutrale Staten, ten einde in Europa tot eene toekomst te geraken, die een hechten vrede zoude waarborgen. De Minister zelf heeft zich doen kennen als een voorstander van het BRYAN-tractaat en men vertrouwde, dat Zijne Excellentie in de door dat tractaat aangewezen richting zoude werkzaam zijn.

Van andere zijde meende men echter te moeten aandringen op groote voorzichtigheid in deze. Men geve nimmer onze zelfstandigheid prijs en zorge zich niet te binden noch tegenover President WILSON, noch tegenover de Europeesche neutralen. Men bracht daarbij in herinnering de pogingen, welke enige jaren geleden, ook in parlementaire kringen, hier te lande werden aangewend om zich nauwer bij België aan te sluiten. Rekening houdende met de later gevolgde gebeurtenissen kon men eenige redenen hebben het eene gelukkige omstandigheid te achten, dat die pogingen tot geen resultaat hadden geleid.

Voorloopig Verslag omtrent Hoofdstuk III (2) der Staatsbegrooting en wetsontwerp n^o. 259.

§ 3. Instemming werd door enkelen betuigd met het adres van „belanghebbenden bij de Nederlandsche handel en scheepvaart over zee” aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk voorzitter van den Raad van Ministers, d.d. Amsterdam, October 1916, betreffende arbitrage.

§ 4. De vraag werd gedaan, welke gevolgen de toezegging der Duitsche Regeering heeft gehad, om Belgen uit het gebied van Antwerpen naar Nederland gevluht, doch later gerepatriëerd, niet naar Duitschland over te brengen.

§ 5. Eenige leden onthielden zich van beschouwingen. Zij verklaarden, dat zij in deze tijden den Minister niet wenschten lastig te vallen met eene bespreking van verschillende, overigens belangrijke onderwerpen.

IIde AFDEELING.

Kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten.

De wenschelijkheid werd betoogd van meer samenwerking tusschen de consulaire en de diplomatieke ambtenaren. Opnieuw verklaarden eenige leden op grond van reeds meermalen uiteengezette redenen de samensmelting van de diplomatieke en consulaire dienstakken gaarne te zullen zien. Zoolang deze nog niet mocht plaats vinden, achtten zij het in ieder geval wenschelijk, dat de consuls nu en dan aan een gezantschap en ook legatieambtenaren aan een consulaat werden werkzaam gesteld. Aan eenen goeden gang van zaken zoude dit zeer bevorderlijk zijn.

Artikel 10. Consulaten. Men was van gevoelen, dat onze consulaire en diplomatieke vertegenwoordiging, bepaaldelijk in de Zuid- en in de Midden-Amerikaansche Staten, bij die van vele andere Europeesche naties, waaronder in het bijzonder België genoemd werd, zeer ten achter staat. In dit verband verheugde men zich er over, dat eindelijk was besloten in Chili een consulaat-generaal te vestigen, waarvan de titularis den titel van gezant zal ontvangen. Door de vestiging van dien post zal in eene reeds jaren gevoelde behoefte worden voorzien.

Op gelijke wijze meende men, dat voor Peru, wiens havens evenzeer zullen worden aangedaan door de Nederlandsche stoomvaartmaatschappij, die plannen koestert voor de oprichting van eene geregelde vaart op Chili en bedoeld is in de toelichting op de nota van wijzigingen (Zitting 1916—1917, Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, 2 n^o. 5), reeds nu een soortgelijke maatregel ware te nemen.

Ook in Panama en Colon behoorde onze consulaire vertegenwoordiging te worden herzien, in dien zin, dat de rang der aldaar gevestigde Nederlandsche consuls in juister verhouding kome te staan tot die van andere landen.

Artikel 16. Economische voorlichting. Men deelde het gevoelen van den Minister, in de vergadering van 26 Januari in de andere Kamer uitgesproken (*Handelingen* 1916—1917 blz. 1282), dat onze beroepsconsuls verdienstelijken arbeid doen, maar meende, dat er onder de honoraire consuls maar al te veel zijn, die de Nederlandsche nijverheid niet kennen en diensgevolge geen voldoende propaganda voor haar kunnen maken. Bovendien komt het dikwijls voor, dat zij agenten van buitenlandsche huizen en vertegenwoordigers van buitenlandsche industrieën zijn, waaraan het gevaar verbonden is, dat door hen de Nederlandsche belangen aan andere, vreemde belangen worden opgeofferd.

De leden, die deze opmerking maakten, vertrouwden, dat de Minister voorgelicht door de te benoemen Commissie met samenwerking van het Departement van Landbouw, Nijverheid en

Handel, de op de begrooting gebrachte som van vijftig duizend gulden nuttig zal besteden om onze consuls en speciaal de honoraire consuls op de hoogte te houden van hetgeen de Nederlandsche handel en nijverheid ook in den vreemde kunnen presteeren. Zij hoopten zelfs dat genoemd bedrag later zal worden verhoogd, omdat zij overtuigd zijn, dat het niet voldoende zal wezen om op den duur dezen belangrijken dienst aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Vastgesteld den 2den Maart 1917.

VAN DEN BERG.

DOJES.

DE VOS VAN STEENWIJK.

BERGSMA.

MICHIELS VAN KESSENICH.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot voorkoming van onredelijke opdrijving van de huurprijzen van woningen van lagere huurwaarde. (259).

Het afdeelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

Algemeen was men van oordeel, dat, indien het maken van woekerwinst in de tegenwoordige omstandigheden bij het verhuren van huizen veelvuldig voorkwam, de wetgever zou moeten ingrijpen om dit tegen te gaan.

Verscheidene leden waren echter van meening, dat de Regeering in gebreke was gebleven te bewijzen, dat er op groote schaal onredelijke opdrijving van de huurprijzen van woningen van lagere huurwaarde plaats heeft.

Zij hadden daarom onoverkomelijke bezwaren tegen dit ontwerp, dat eene buitengewone aantasting van het eigendomsrecht zou ten gevolge hebben.

Het streed tegen hun rechtsgevoel, dat het beschikkingsrecht over den eigendom zoozeer werd beperkt, dat men den eigenaar voor de keus stelde of zijn eigendom ongebruikt te laten of het aan een ander te verhuren voor een prijs, die vastgesteld kon worden tegen zijn wil.

Zij gaven toe, dat zeer ernstige tijdsomstandigheden konden dwingen tot zeer bedenkelijke wetten, — in dit verband herinnerden zij bv. aan het door de Eerste Kamer met algemeene stemmen aannemen van de Schepenvorderingswet —, maar juist hierom meenden deze leden, dat men zich te angstvalliger moest afvragen, of dergelijke dwingende omstandigheden ook wederom hier aanwezig waren. Vergeleek men dit ontwerp met de Schepenvorderingswet, dan sprong het in het oog, dat deze laatste wet geboden was door de alles overheerschende noodzakelijkheid om Nederland van leeftocht van overzee te voorzien, een levensbelang waaromtrent de Regeering terecht een krachtig medezeggenschap verlangt, terwijl er bijkwam, dat de meeste reederijen in de laatste jaren schitterende zaken gemaakt hebben. Die allesoverheerschende noodzakelijkheid staat echter ten aanzien van de huurcommissiewet allerminst vast, terwijl verhuurders veelal menschen zijn, die met behulp van op hypotheek geleend geld een bedrijf uitoefenen, dat lang niet altijd groote winsten